

És éppen a francia harmadikutasok (Léon Blum és társai) előttdt lévő példája bizonyítja be meggyőzően, hogy harmadik út nincs, hogy a harmadikutasok útja beletorkolt az antidemokratikus-imperialista erők útjába. Ha pedig ez így van, akkor nézetem szerint nem az elnézés, hanem a leleplezés a helyes álláspont velük szemben.

Mende Tibor dolgát meg fogjuk vizsgálni, s ha van rá lehetőség, felhasználjuk.⁵ A Havas útján tett közléseidre külön fogok válaszolni.

Engedd meg, hogy befejezésül megköszönjem jelentéseidet, amelyek a legjobbak, leggazdagabbak, legkimerítőbbek, legjobban felhasználhatók az összes követi jelentések közül. Tudom, hogy mennyi fáradságodba kerül anyagaidnak a megszerzése, s annál jobban méltányoljuk értéküket. Remélem, hogy a helyzet megváltozása nem fogja túlságosan elrontani hírnívűtő forrásaidat és a jövőben is sok tanulságot fogunk tudni jelentéseidből meríteni.

Szívélyesen üdvözöl⁶

MOL XIX Kgy 29. doboz 38. dosszié (eredeti)

¹ L. az V. kötet 370. sz. levelét.

² Ez rábeszélő túlzás, Károlyi megértette Révai szempontjait, de aggályai nem oszlottak el (I. az V. kötet 392. sz. levelét).

³ Szakasits György Párizsban maradt, és csak akkor hívták vissza (1948 nyarán), mikor apja köztársasági elnök lett. Szakasits György 1948. február 16-án apjának írt levelében elpanaszolta, hogy Károlyi őt mellőzi, és noha ő a rangidős, távollétében mégis Erős tanácsost bízza meg helyettesítésével, és kifejezett kérése ellenére is „hajthatatlan maradt”. Nem tudjuk, interveniál-e Szakasits Árpád, de tény, hogy ezután Károlyi 1948. áprilisi és júliusi többhetes távolléte alatt is Szakasits tanácsos töltötte be az ideiglenes ügyvivő feladatkörét. Az is tény, hogy Károlyi, aki addig elég jó viszonyban volt Szakasits Árpáddal, ellenségesen nyilatkozott róla, amikor nem sokkal később utóbbi Tildy utóda lett (I. e kötet 157.sz. levelét). Sz. György fenti levelét az ÁVO Károlyi-dossziéjából ismerjük (ÁSZTL K 747), ami arra mutat, hogy az ÁVO már ekkor figyelte a miniszterelnök-helyettes postáját.

⁴ Mayer ekkor francia munkaügyi miniszter, Jules Moch belügyminiszter. Mayer, mint Ramadier, közelebb állt a „harmadikutasokhoz”. Moch keményvonalas, az amerikai külpolitika híve.

⁵ Mende Tibort nem sokkal később magyar kereskedelmi attasénak nevezték ki Indiába. 1949-ben lemondott állásáról, ismert közgazdasági íróként Nyugaton élt.

⁶ Levelét Molnár Erik kézzel írta, ezért feleslegesnek tartotta aláírni.

91. A. J. P. TAYLOR KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Oxford, 1947. december 23.)

Dear Michael and Catherine,

I am planning to come to a historical Congress which is being held on 1848 from March 30. to April 5. I don't think the Congress will be much good, but it will be an excuse for getting foreign exchange and especially for visiting you. Do you think you could have me and Margaret round about then for a week or so?

I hear there are to be celebrations in Hungary and would much like to be invited to these; but I don't know who to approach and who would pay my fare. I tried to be invited to Yugoslavia again, but did not succeed; I fear Tito has decided to make the iron curtain as reality. Margaret said that the Baron (Hatvany) was organizing the celebrations of 1848. If so please tell me his address.

The new edition of the Habsburg Monarchy¹ is to have illustrations, eight at all. I thought Deák and Koloman Tisza and perhaps Kossuth, though this is rather a large share for Hungary. Can you suggest where I can find good pictures which my publisher would have copied? I wish Black and Yellow sounds as good in English as it does in German; but it would not do. There is much more about Michael in the new edition, I put in all that I did not publish in the New Statesman when he failed to die.²

We wish you could be with us for Christmas.
Much love

MOL XIX Kgy 29. doboz (eredeti)

*

Kedves Michael és Catherine,

Azt tervezem, hogy részt veszek egy 1848-cal foglalkozó történészkongresszuson, amit március 30-tól április 5-ig akarnak tartani. Nem hiszem, hogy a kongresszus nagyon érdekes lenne, de alkalom külföldi valutát szerezni és főleg magukat meglátogatni. Gondolják, hogy én és Margaret ellehetnénk maguknál úgy egy hétig?

Hallom, hogy Magyarországon ünnepségek lesznek, és nagyon örülnék, ha ezekre meghívnának, de nem tudom. kihez kell fordulni és ki fizeti az útiköltségemet. Próbáltam egy újabb meghívást kapni Jugoszláviába, de sikertelenül; attól tartok, Tito elhatározta, hogy valóságossá teszi a vasfüggönyt. Margaret azt mondta, hogy a báró (Hatvany) szervezi az 1848-as ünnepeket. Ha így van, kérem adják meg nekem a címét.

A Habsburg Monarchia¹ új kiadásában lesznek illusztrációk, összesen 8 darab. Deákra gondoltam és Tisza Kálmánra és talán Kossuthra, bár így talán túl sok jut Magyarországra. Van valami ötletük, hol találok jó képeket, amiket aztán a kiadóm lemásoltatna? Örülnék, ha a fekete-sárga olyan jól hangzana angolul is, mint németül; de nem hiszem, hogy megfelelő lenne. Az új kiadásban sokkal több lesz Michaelről, mindazt beletettem, amit nem publikáltam a *New Statesman*-ben, mikor elmulasztott meghalni.²

Örülnék, ha karácsonykor velünk lennének.

Sok szeretettel

¹ Taylor több kiadást megért könyve: *The Habsburg Monarchy 1809–1916*.

² Taylorra jellemző gunyoros kitétel: e szerint valamikor írt egy nekrológot a *New Statesman and Nation* részére.

92. KÁROLYI MIHÁLY FELESÉGÉHEZ¹

(Neuchâtel, 1947. december 27.)

Sajnos, lehetetlen most Bpestre utaznom. Molnár Erik csak január közepe utánra hívta össze a követeket megbeszélésre. Ezen kívül most küldtem Havast magam helyett, s rosszul festene, ha én közvetlen utána jönnek. Prágai utamat is visszafelé meg kell Molnárral beszélnem. Úgy gondolom, hogy ha te most nem is jöhetsz Z[ürich]be, január közepe táján együtt mehetnénk Svájcba. Te 3 hetet ott töltenél (január 27-től február 20-káig), azután Pesten találkozhatnánk. Csatoltan küldöm a P[árizsi] Vu-et, természetesen nem én, de egy rám hasonlító zsidó ül Strassal. Mint tévedést revocáltattam. I phoned to the Innovance about the socks and told them about the p. told me that they had already infrtion from Bw.²

PIL 704. f. 163. ó. e. (másolat)

¹ A másolatot Simonyi Henri (Károlyi egykori titkára) készítette Károlyiné anyja, Andrássy Gyuláné naplójából, amely az Országos Levéltár 1956-os égésekor pusztult el. A napló talán Károlyiné 1949-ben Budapesten maradt irataival került a levéltárba, mert tartalmazott más családi iratokat, olyanokat is, mint az itt közölt, melyek Andrássy Gyuláné halála után keletkeztek.

² Telefonáltam az Innovance-nak a csemegéről (zoknikról) és közöltem velük amit a p. közölt velem, hogy ők kaptak már információt Bw-től (angol). Anyagi természetű kódolt közlés, nyilván olyan fogalmazásban, hogy harmadik személy ne értse.